

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาคารมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
  - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาคารมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย ประธานกรรมการชุมชน รองประธานกรรมการชุมชน และกรรมการชุมชน จำนวน 12 ชุมชน ชุมชนละ 9 คน รวม 108 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ข้อมูลประชากรเป็นตัวอย่างในการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมภาคนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายชื่อ

โดยทดสอบด้วย t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 1.794 ถึง 4.840 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.8856

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ถึงนายกเทศมนตรีตำบลสุวรรณภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะกรรมการชุมชน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาที่กำหนดและได้รับแบบสอบถาม กลับคืน จำนวน 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ และประมวลผล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science) และ ใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุและการศึกษา วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดอันดับความสำคัญ

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) จัดอันดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ โดยภาพรวม พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และ ด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.86$)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรณรงค์รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินเท้า รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการบริจาคทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน หรือเงินให้กับทางเทศบาลในการก่อสร้างถนนและทางเดินเท้า และ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการซ่อมแซมถนนทางเดินเท้าหรือผิวจราจรตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดแข่งขันกีฬาชุมชน และการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในกิจกรรมรักษาความสะอาดของชุมชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการแจ้งเบาะแสการกระทำผิดกฎหมายในเขตเทศบาล และการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนการปฏิบัติงานของรถเก็บขยะของเทศบาล ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการเดินทางไปศึกษาดูงานการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการลงทุนเพื่อการพาณิชย์ ตามลำดับ

6. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการป้องกันการทำลาย

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

7. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นที่เทศบาลจัดเป็นประจำ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำและการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการส่งเสริมการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ตามลำดับ

8. ผลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีความสำคัญอันดับ 1 คือ จัดให้มีการฝึกอบรมให้ประชาชนได้มีอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว รองลงมา คือ มีโครงการที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มากขึ้น ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้แพร่หลาย การจัดระเบียบสังคมในเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน การจัดการขยะมูลฝอยและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมีการประชุมประชาคมเพื่อหาข้อสรุปถึงความจำเป็นเร่งด่วนของโครงการต่าง ๆ กับชุมชน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน 6 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่องานดังกล่าว และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นค้นพบที่น่าสนใจ อันจะเป็นข้อมูลไปสู่การพัฒนาบทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ โดยรวม มีความเห็นด้วยว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้ง 6 ด้าน ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ยูว็อนน์ วุฒิเมธิ (2526, 25) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึง การเปิด โอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการ

ทศริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ และยังคงคล้องกับแนวคิดของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2535, 6-7) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาเป็นกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนในรูปแบบบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม ในที่นี้คณะกรรมการชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มคน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเรื่องศ ปรีดี (2542, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการลงมือปฏิบัติ ด้านสมาชิกในชุมชน สามารถตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านความสามัคคีและการให้ความร่วมมือ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ

2. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการชุมชนมีความเข้าใจว่าการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล โดยตรงมากกว่าที่จะให้คณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับมานพ จวีร์ภักดิ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไช อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและ ไม่มีส่วนร่วมในการสร้างการมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาตำบล

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรณรงค์รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินเท้า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องศ ปรีดี (2542, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการลงมือปฏิบัติ ด้านสมาชิกในชุมชน สามารถตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านความสามัคคีและการให้ความร่วมมือ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ

3. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการชุมชนให้ความสำคัญกับสภาพความเป็นอยู่ การศึกษา อาชีพ และสุขภาพอนามัย จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่เทศบาลจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้าน

งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ การก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดทำแผน การพัฒนาการเกษตร การป้องกันภัยธรรมชาติ การเฝ้าระวังป้องกันโรคและโรคระบาด การพัฒนา กลุ่มอาชีพ และการส่งเสริมการกีฬาชุมชน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการชุมชน เห็นว่า การออกกำลังกายเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย ประหยัดเงิน ในการรักษา คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมบูรณ กนกหงส์ (2544, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านลักษณะการเป็นผู้นำ ด้านการให้ความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อพึ่งตนเอง ด้านโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน และด้านความสามัคคีและความร่วมมือในชุมชน

4. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการชุมชนที่มี ต่อการดำเนินงานของเทศบาลยังไม่ดีพอ และไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในทุก ๆ กิจกรรมและงาน ส่วนใหญ่เทศบาลจะดำเนินการโดยตรง โดยเฉพาะการวางแผน เช่น การวางแผนพัฒนาตลาดสดของ เทศบาล การวางแผนปฏิบัติงานของรถเก็บขยะของเทศบาล ซึ่งไม่สอดคล้องกับเรื่องยศ ปรีดี (2542, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลในกิจกรรมรักษา ความสะอาดของชุมชนในระดับปานกลาง จะเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม นี้ เพราะการรักษาความสะอาดของชุมชนเป็นเรื่องที่ทุกคนในชุมชนจะต้องร่วมมือ ร่วมแรงและร่วมใจ ช่วยกันให้ชุมชนของตนเองสะอาด โดยคณะกรรมการชุมชนอาจให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะแก่เทศบาลใน การดำเนินงานได้ และคณะกรรมการชุมชนก็เป็นผู้นำของคนในชุมชน สามารถเป็นแบบอย่างและ ชักชวนให้คนอื่นทำตามตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เรื่องยศ ปรีดี (2542, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมี ส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีส่วนร่วมระดับปานกลาง ในด้านความสามัคคีและการให้ความร่วมมือ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ

5. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรม โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการชุมชน อาจยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองหรือเทศบาลกำหนดขอบเขต

การมีส่วนร่วมไว้ในระดับหนึ่ง จึงจำเป็นต้องให้คณะกรรมการชุมชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง ที่อาจกระทบต่อตนเอง ชุมชนหรือส่วนได้ส่วนเสียอื่นใดที่เกี่ยวกับคนหรือชุมชนท้องถิ่น และเทศบาลควรเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับปิยบุษ แสงวรุ (2544, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น พบปัญหาคือ การพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542

6. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวม มีส่วนร่วมในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการชุมชนเห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติเริ่มจะลดน้อยลงและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายจากมนุษย์ส่งผลให้เกิดสภาวะโลกร้อน สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ฤดูกาลต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปไม่อยู่ในสภาวะสมดุล จึงจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ณรงค์ป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่บัญญัติว่า การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์แก่ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ยังได้ให้ความสำคัญของประชาชนในเรื่องสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่คณะกรรมการชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้ และเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน ซึ่งการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้สามารถทำได้หลายรูปแบบ สอดคล้องกับมานพ จวีร์วิทย์ (2546, 12) พบว่า การที่คนเราพิจารณาว่าคนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่นั้นปัจจัยหนึ่งก็คือ ประเด็นทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง

7. ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ด้านการศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการชุมชนเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวและมีการปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเรื่องยศ ปรีดี (2542, บทคัดย่อ) พบว่า ชุมชนองค์กรภายนอกจำนวนปานกลางมีส่วนร่วม โดยมีการร่วมมือกันทางด้านวัฒนธรรมมากที่สุด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมประเพณี อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดทำพิพิธภัณฑ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นที่เทศบาลจัดทำเป็นประจำ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชินรัตน์ สมสืบ (2539, 21) ได้อธิบายว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยการกระทำงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะเวลาและเหมาะสมกับงานที่ทำได้กล่าวด้วยความรู้สึกผูกพัน ให้ประจักษ์เชื่อถือได้ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2506 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ปรากฏว่า คณะกรรมการชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ในประเด็นที่ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการฝึกอาชีพให้ประชาชนได้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ถึงร้อยละ 35.71 จากจำนวนผู้ตอบตอบแบบคำถามปลายเปิดทั้งหมด 42 คน ทั้งนี้เป็นเพราะคณะกรรมการชุมชนเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร อาชีพหลักคือการทำนา ซึ่งทำนาได้ปีละครั้งแต่บางปีก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากการขาดแคลนน้ำ หลังจากเสร็จการทำนาก็จะว่างงาน ทำให้ไม่มีรายได้เข้ามาช่วยเหลือครอบครัว ส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จึงต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้มีอาชีพเสริมเป็นการเพิ่มพูนรายได้นอกเหนือจากการทำนา ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องยศ ปรีดี (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในชุมชนขององค์กรบริหารส่วนตำบลในชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยมี

การรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการรวมกลุ่มรูปแบบอาชีพ มีการพบปะปรึกษาหารือเพื่อศึกษาความต้องการร่วมกันในชุมชนเดือนละ 2-3 ครั้ง

ในส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะรองลงมา คณะกรรมการชุมชนเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดให้มีโครงการที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เพราะเมื่อประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ย่อมส่งผลให้ความเป็นอยู่และสภาพทั่วไปของชุมชนนั้นดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับยูเวน ูนิเมธี (2526, 25) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลในด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรม ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านโครงสร้างพื้นฐานมีส่วนร่วมน้อย ดังนั้นเทศบาลควรนำข้อมูลนี้ไปใช้วางแผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมและเร่งกระตุ้นให้คณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในทุกรูปแบบ เช่น ประชาคม ประชาพิจารณ์ เป็นต้น

2. จากผลการวิเคราะห์ พบว่า คณะกรรมการชุมชนเสนอความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพให้ประชาชนมีอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ดังนั้นเทศบาลควรพิจารณาให้คณะกรรมการชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาอาชีพ เช่น การจัดตั้งกลุ่มฝึกอาชีพที่มีอยู่เดิมหรืออาชีพใหม่ ๆ ทั้งนี้การส่งเสริมอาชีพควรให้เทศบาลส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการลงทุนและศึกษาคูงานในที่ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทัศนะของประชาชน ในชุมชนเกี่ยวกับงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เทศบาลดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาคนในชุมชน ไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เชิงคุณภาพ ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้เทศบาลนำไปใช้วางแผนและดำเนินการ ได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University